Биро за развој на образованието
08-888/1 од 15.4.2022 год.

Наставна програма

Слободен изборен предмет
Танцување

за IV одделение

Одд. наставник Христина Анѓелеска

Скопје, 2021 година

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставен предмет	**Танцување**
Вид/категорија на наставен предмет	Слободен изборен предмет /изборни предмети за поддршка на интереси на учениците кои не се дел од наставните предмети
Одделение	IV (четврто)
Теми/подрачја во наставната програма	• Класификација на народни ора 18 • Класични танци 8 • Модерни танци 10
Број на часови	2 часа неделно /36 часа годишно
Опрема и средства	• Уреди за репродукција на аудио и видеозаписи (ЦД , компјутер со пристап до интернет, звучници, ЛЦД - проектор, паметна табла). • Аудио- и видеозаписи: аудио и видео ЦД со соодветна содржина.
Норматив на наставен кадар	Воспитно-образовната работа во четврто одделение може да ја изведува лице кое е: • професор/наставник/учител по одделенска настава, VII/1 или VI/1 (според МРК) и240 ЕКТС; • дипломиран педагог, VII/1 или VI/1 (според МРК) и 240 ЕКТС.

ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТАНДАРДИ

Резултатите од учење наведени во наставната програма водат кон стекнување на следните компетенции опфатени со подрачјето ***Уметничкото изразување и култура*** од Националните стандарди:

Ученикот/ученичката знае и/или умее:	
VIII-A.1	да манифестира познавање на различните форми на уметничко изразување од сите области на културата (литературата, музиката, визуелните уметности, изведбените уметности, декоративните уметности, архитектурата, дизајнот),
VIII-A.3	да ги изразува сопствените идеи, искуства и емоции, користејќи уметнички или други форми на креативно изразување (индивидуални или колективни),
VIII-A.4	да ги интерпретира идеите, искуствата и емоциите изразени во уметничките продукти креирани од други кои се припадници на сопствената или на други култури,
VIII-A.5	да манифестира познавање на сопствената култура и на различните начини на нејзино изразување преку литературата и визуелните уметности, музиката и танците, градбите и другите културни продукти,
VIII-A.6	да ги идентификува разликите и сличностите меѓу сопствената култура и другите култури во своето потесно и пошироко опкружување и да ја анализира нивната поврзаност и меѓузависност.
Ученикот/ученичката прифаќа дека:	
VIII-Б.2	критичкиот однос кон различните продукти на уметноста е битен за развивање на индивидуалните и општествените естетски вредности.

Наставната програма вклучува и релевантни компетенции од следните подрачја на Националните стандарди:
Дигитална писменост, Личен и социјален развој, Општество и демократска култура

Ученикот/ученичката знае и умее:	
IV-A.2	да процени кога и на кој начин за решавање на некоја задача/проблем е потребно и ефективно користење на ИКТ,
IV-A.5	да определи какви информации му/ѝ се потребни, да најде, избере и преземе дигитални податоци, информации и содржини,
V-A.4	да прави процена на сопствените способности и постигања (вклучувајќи ги силните и слабите страни) и врз основа на тоа да ги определува приоритетите кои ќе му/ѝ овозможат развој и напредување,
V-A.6	да си постави цели за учење и сопствен развој и да работи на надминување на предизвиците кои се јавуваат на патот кон нивно остварување,
V-A.7	да ги користи сопствените искуства за да си го олесни учењето и да го прилагоди сопственото однесување во иднина,
V-A.14	да слуша активно и соодветно да реагира, покажувајќи емпатија и разбирање за другите и да ги искажува сопствените грижи и потреби на конструктивен начин,
V-A.15	да соработува со други во остварување на заеднички цели, споделувајќи ги сопствените гледишта и потреби со другите и земајќи ги предвид гледиштата и потребите на другите,
V-A.17	да бара повратна информација и поддршка за себе, но и да дава конструктивна повратна информација и поддршка во корист на другите,

V-А.19	да дава предлози, да разгледува различни можности и да ги предвидува последиците со цел да изведув заклучоц и да донесува рационални одлуки,
V-А.21	да го анализира, проценува и подобрува сопственото учење,
VI-А.5	да ги разбира разликите меѓу луѓето по која било основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн.),
VI-А.6	да препознава присуство на стереотипи и предрасуди кај себе и кај другите и да се спротивставува на дискриминација,
VII-А.9	активно да учествува во тимска работа според претходно усвоени правила и со доследно почитување на улогата и придонесот на сите членови на тимот.
Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:	
IV-Б.1	дигиталната писменост е неопходна за секојдневното живеење – ги олеснува учењето, животот и работата, придонесува за проширување на комуникацијата, за креативноста и иновативноста, нуди разни можности за забава,
V-Б.3	сопствените постигања и добросостојба во најголема мера зависат од трудот кој самиот/самата го вложува и од резултатите кои самиот/самата ги постигнува,
V-Б.4	секоја постапка која ја презема има последици по него/неа и/или по неговата/нејзината околина,
V-Б.7	иницијативноста, упорноста, истрајноста и одговорноста се важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации,
V-Б.8	интеракцијата со другите е двонасочна – како што има право од другите да бара да му/ѝ биде овозможено задоволување на сопствените интереси и потреби, така има и одговорност да им даде простор на другите да ги задоволат сопствените интереси и потреби,
V-Б.9	барањето повратна информација и прифаќањето конструктивна критика водат кон личен напредок на индивидуален и социјален план,
VI-Б.12	нашата држава е мултикултурно/мултиетничко општество во кое живеат припадници на различни култури/етникуми и секој нејзин граѓанин е одговорен да придонесува за интеркултурна размена и почитување на човековите права во интерес на заедничкото живеење во интегрирано, етнички кохезивно општество,
VIII-Б.3	почитувањето и промовирањето на сопствената култура придонесуваат за јакнење на културниот идентитет и дигнитет,
VIII-Б.5	на разликите меѓу културите треба да се гледа како на можности за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување,
VIII-Б.6	почитувањето и промовирањето на другите култури придонесуваат за обезбедување почит за сопствената култура од страна на другите.

РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕ

Тема: Класификација на народните ора 18 часа

Знаења/вештини:

- Го разбира танцот како игра, движење;
- Умее визуелно и слушно да ги препознае народните ора и ги именува;
- Сфаќа дека кординацијата меѓу движењата и основните изразни елементи на музиката (ритам, динамика, темпо, мелодија, боја) е важна;
- Умее да постигне координација, чувство за ритам, одржување рамнотежа и способност за комбинирани движења;
- Може да ги идентификува / препознае карактерот и содржината на ората, класификацијата и правилната изведба;
- Умее да пројави инвентивност и креативност во изведбата на танците;
- Може да ги идентификува/препознае разликите и сличностите меѓу сопствената култура и другите култури во своето потесно и пошироко опкружување и да ја анализира нивната поврзаност и меѓузависност;
- Има познавања за изведба на неколку народни ора;
- Умее да изведува некој танци и народни ора;
- Знае да демонстрира правилна играчка изведба на танцот;
- Умее да ги помни сите елементарни движења и нивните комбинации;
- Сфаќа дека тимска работа е важна;
- Сфаќа дека преку уметничко изразување се развива креативноста;
- Умее вербално да се изразува за конкретно оро;

Ставови/вредности:

- Ја развива креативноста и музичкото изразување преку танцување.
- Почитува мислења и ставови од другите околу него.
- Смета дека треба да работи самостојно и во група.
- Смета дека соработката со другите е неопходна за личен и социјален развој.
- Прифаќа дека треба да нуди и да прима помош, подршка од другите.
- Ја осудува секоја дискриминација по било која основа;
- Подготвен/а е да презема активности кои важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации;
- Подготвен/а е да презема активности кои му овозможуваат полесно да ја совлада темата.
- Верува дека може да постигне повеќе.
- Има позитивен став за правилно зачувување и презентирање на националниот идентитет.
- Има позитивен став кон разликите меѓу луѓето по која било основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн.).
- Ги почитува разликите меѓу културите, на кои гледа како на можности за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување
- Се залага за зачувување на културните и традиционалните богатства.

Содржини (поими) и број на часови	*Примери на активности:*
• Запознавање со поимот танц, појава на танцови активности и изготвување на постер **Број на часови:2** 1-2/2	• Учениците разговараат, дебатираат, истражуваат на интернет, следат стручна литература за поимот танц и танцова активност во парови или групи. Ги споредуваат материјалите што ги истражиле. Селектираат материјали за постер. Учениците поделени во групи изработуваат постер или презентација на настанокот на танцовите активности и ги презентираат
• Пантомима-покажување на разни емотивни состојби Изразување чувства преку (гестикулации со лице, раце, нозе и комбинирани движења) **Број на часови: 2** 1-2/2	• Работилници за покажување различни емотивни состојби преку пантомима. Учениците се делат во две групи, една група покажува пантомима, друга група погодува што се претставува со таа пантомима.
• Карактеристики на играорните подрачја во Македонија – различни етнички заедници (Македонско оро, албанско оро, турско оро, ромско оро) **Број на часови 2** 1-2/2	• Аудиовизуелна презентација Македонија –ора на различни етнички заедници; Учениците ја следат презентацијата и дискутираат за сличностите и разликите на ората. • Работилница за совладување на еден модел на танц македонско оро, албанско оро, турско оро, ромско оро. (чекори) Се воочуваат сличностите во чекорите и движењата. • Работилница за совладување на албанско оро (чекори) https://www.youtube.com/watch?v=8PJJxoQnSKc Работилница за собладување турско и ромско оро (чекори) https://www.youtube.com/watch?v=LgQju-8rHkU
• Класификација на народните ора **Број на часови:2** 1-2/2	Запознавање со народните ора преку нивна класификација
• Народните ора според правецот на изведување(Поими: движење на десно и движење на лево) **Број на часови: 2** 1-2/2	• Запознавање со поделбата на народните ора според правецот на изведување: - Играње и движење на десно (Патрунино. Лесното, Тешкото. Невестинско, Потрчулка и др.) https://youtu.be/53rP5gH1YVM https://youtu.be/6eFallSlf8k Совладување на неколку движена https://youtu.be/53rP5gH1YVM https://youtu.be/6eFallSlf8k - Играње и движење на лево: Левото, Лев танец, Повратничко, Поврнечката и др. https://youtu.be/hFL42nApYrM
	• Работилница за совладување на еден модел на танц (чекори) Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се

	демонстрира танцот и со музика.
• Народните ора според формата на игра (Поими:полукружна форма затворен круг, змијовидна форма, ора кои се играат во пар) **Број на часови: 2** 1-2/2	• Запознавање со поделбата на народните ора според формата на игра: - Ора кои се играат во полукружна форма (собордки ораиобредни) - Ора кои се играат во затворен круг (ретка форма- Русалиско оро, Крушија) https://youtu.be/PXHz_lUC1HQ - Ора кои се играат змијовидна форма (Буките, Патрунино идр.) https://youtu.be/hFL42nApYrM https://youtu.be/geW7oukFhLU https://youtu.be/ZnViI8b6DbM - Ора кои се играат во пар (Беранче, Вртелешка, Поседница, Русалии и др) https://youtu.be/PXHz_lUC1HQ Визуелна презентација на народни ора
	• Работилница за совладување на еден модел на танц (чекори) Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот и со музика.
• Народните ора според бројот на учесници (Поими: точно дефиниран број на учесниц, неограничен број на учестници) **Број на часови: 2** 1-2/2	• Запознавање со поделбата на народните ора според бројот на учесници: -Со точно дефиниран број на учесници (Воличарски, Лазарки, Русалии и др) https://youtu.be/57g25A1TEbk -Со неограничен вроj нна учестници(најчесто соборските и дел од обредните)
	• Работилница за совладување на еден модел на танц (чекори) Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот и со музика.
• Народните ора според половата разлика (Поими: Машки ора, Женски ора, Мешани ора) **Број на часови: 2** 1-2/2	• Запознавање со поделбата на народните ора според половата разлика: Машки ора Женски ора Мешани ора
	• Работилница за совладување на еден модел на танц (чекори) Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот и со музика.
• Народните ора според стилските карактеристики-позицијата на раце (Поими: за раце,, за рамо, за појас и со слободно пуштени раце) **Број на часови: 2**	• Запознавање со поделбата на народните ора според стилските карактеристики-позицијата на раце: • за раце (Невестинско, Тешкото, Скудринска и др) https://youtu.be/R2LKgHmrins • за рамо (Крстач, Арнаут, Машкото) https://youtu.be/rrlHfXI2LUc

1-2/2	https://youtu.be/FOcJPR6RYPM • за појас (Копачка, за појас и др) https://youtu.be/N3bsoZB_DOo • Со слободно пуштени раце (Русалии и др) https://youtu.be/57g25A1TEbk
	• Работилница за совладување на еден модел на танц (чекори) Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот и со музика.
• Обредни народни ора (Поими: Игри под маски Жески поворки Машки поворки Велигденски игри Игри од свадбен циклус) **Број на часови: 2** 1-2/2	• Објаснување кој се обредни ора и зошто се така наречени, запознавање на дел од нив. - Игри под маски (Џаламари, Мечкари, Коледари, Ешкари, Бабари, Суриваскари и др) https://youtu.be/d2qSo_a3CEM https://youtu.be/kHq1fzKAFhc -Жески поворки (Воличарки, Лазарки, Додоле, Иванденки, Варваруши) https://youtu.be/X0BgBEtnK4s -Машки поворки (Русалии) https://youtu.be/JhmMkdPS8yk https://youtu.be/PXHz_lUC1HQ - Велигденски игри (Кален број, Мален број, Вили самовили, Змија и др) https://youtu.be/PzW2hBOvD0Y -Игри од свадбен циклус (Девојачко, Невестинско, Свекрвино, Манукот, Нунково, Хламбура и др) https://youtu.be/R2LKgHmrins https://youtu.be/3wqzGUsMP-A https://youtu.be/I2dfWevDwDk
	• Работилница за совладување на еден модел на танц (чекори) Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот и со музика.

Тема: Класични танци 8 часа

Знаења/вештини:

- Идентификува /препознае касичен танци;
- Прави разлика меѓу народните ора и касичен танци;
- Умее да го разликата ритамот на музиката;
- Сфаќа дека кординацијата меѓу движењата и основните изразни елементи на музиката (ритам, динамика, темпо, мелодија, боја) е важна;
- Има познавања за изведба на сите елементарни движења и нивните комбинации;
- Има познавања за изведба на некој касичен танци;
- Знае да демонстрира правилна играчка изведба на танцот
- Умее да ги помни комбинацијата на елементи на касичен танци;
- Умее да изведува некој танци;
- Сфаќа дека тимска работа е важна;
- Сфаќа дека преку уметничко изразување се развива креативноста;
- Умее вербално да се изразува за одреден танц:

Ставови/вредности:

- Ја развива креативноста и музичкото изразување преку танцување.
- Почитува мислења и ставови од другите околу него.
- Смета дека соработката со другите е неопходна за личен и социјален развој.
- Прифаќа дека треба да нуди и да прима помош, подршка од другите.
- Ја осудува секоја дискриминација по било која основа;
- Подготвен/а е да презема активности кои важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации;
- Верува дека може да постигне повеќе.
- Има позитивен став кон разликите меѓу луѓето по која било основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн.).
- Ги почитува разликите меѓу културите, на кои гледа како на можности за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување

Содржини (поими) и број на часови	*Примери на активности:*
• Запознање со видовите историски танци (Поими:историски танци, полка, мазурка, менует) **Број на часови: 2** 1-2/2	• Видови историски танци (фотографии, снимки); Презентација на видови танци; Учениците следат видеопрезентација со различни видови танци: полка, мазурка, менует. Се разговара за настанокот на видовите танци и за времето во кое се настанати. https://youtu.be/LG9M5RpohFQ , https://youtu.be/tR3oOmvx5ew , https://youtu.be/6fa2wZEsRWM • Работилница за совладување на еден модел на танц (чекори) Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори на валцер според ритамот и метриката со броење и со плескање на раце. Се демонстрира танцот и со музика. https://www.youtube.com/watch?v=NBKTN6c_MEQ
• Запознавање со поимот **валцер**, појава на **валцер** и изготвување на постер (Поими:игра во пар) **Број на часови: 2** 1-2/2	• Учениците разговараат, дебатираат истражуваат на интернет, следат стручна литература за поимот валцер во парови или групи. Ги споредуваат материјалите што ги истражиле. • Селектираат материјали за постер. Учениците поделени во групи изработуваат постер или презентација на настанокот на валцер и ги презентираат
• Валцер и совладување на чекори (Поими троделен ритам и чекор на валс) **Број на часови: 4** 1-2/4	• Аудиовизуелна презентација Валцер-видео • Работилница за совладување на еден модел на класичен танц (чекори). • Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот со музика. • https://www.youtube.com/watch?v=NBKTN6c_MEQ
3-4/4	• Работилница за совладување на еден модел на класичен танц (чекори). • Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот со музика. https://www.youtube.com/watch?v=NBKTN6c_MEQ
• Балет и совладување на неколку основни движења **Број на часови: 2** 1-2/2	• Аудиовизуелна презентација балет -видео https://youtu.be/EmLwa1ymz44 • Работилница за совладување на еден модел на класичен танц (чекори). • Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот со музика.

Тема: Модерни танци 10 часа

Знаења/вештини:

- Идентификува /препознава модерни танци;
- Прави разлика меѓу касичен танци и модерните танци;
- Сфаќа дека кординацијата меѓу движењата и основните изразни елементи на музиката (ритам, динамика, темпо, мелодија, боја) е важна;
- Има познавања за изведба на елементарни движења и нивните комбинации;
- Умее да ги помни комбинацијата на елементи кои се повторуваат кај модерните танци;
- Знае да демонстрира правилна играчка изведба на танцот;
- Сфаќа дека тимска работа е важна;
- Сфаќа дека преку уметничко изразување се развива креативноста;
- Умее вербално да се изразува за некој танц;

Ставови/вредности:

- Прифаќа дека човекот има вродена потреба за ритмичко движење;
- Прифаќа дека како потреба за изучување на модерни танци се јавува како резултат на динамичното перципирање и изразување на современиот начин на живеење кај младата популација;
- Смета дека потребно е симболично трансформирање на претходно стекнатите знаења и вештини во нови современи движења;
- Прифаќа дека танцовата активност кај човекот е физичка потреба и ментално-психичка потреба;
- Смета дека треба да работи самостојно и во група;
- Прифаќа дека треба да нуди и да прима помош, подршка од другите;
- Има позитивен став кон разликите меѓу луѓето по која било основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн.);
- Подготвен/а е да презема активности кои важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации;
- Верува дека може да постигне повеќе.

Содржини (поими) и број на часови	***Примери на активности:***
• Запознање со видовите современи танци (рок, твист, хип-хоп) **Број на часови: 2** 1-2/2	• Видови современи танци (фотографии, снимки);Презентација на видови танци; Учениците следат видеопрезентација со различни видови танци. Се разговара за настанокот на видовите танци и за современоста, каде и како се настанати.
	• Работилница за совладување на еден модел на танц (чекори). Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори и движења на хип-хоп според ритамот и метриката со броење и со плескање на раце, тропање на клупа и сл. Се демонстрира танцот и со музика. • https://www.youtube.com/watch?v=um2YczwLG68 • https://youtu.be/-CfdYcKY9sU • https://www.youtube.com/watch?v=P0N6ybOAgBk • https://youtu.be/Vw8E1mCg1WQ
• Запознање со „Хип-хоп“ и совладување на чекори **Број на часови: 8** 1-2/8	• Аудиовизуелна презентација хип-хоп -видео
	• Работилница за совладување на еден модел на модерни танц (чекори). Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот со музика. • https://youtu.be/Vw8E1mCg1WQ
3-4/8	• Работилница за совладување на еден модел на модерни танц (чекори). Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот со музика. • https://youtu.be/Vw8E1mCg1WQ
5-6/8	• Работилница за совладување на еден модел на модерни танц (чекори). Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот со музика. • https://youtu.be/Vw8E1mCg1WQ
7-8/8	• Работилница за совладување на еден модел на модерни танц (чекори). Се демонстрираат и учат чекорите на еден танц без музика. Се демонстрираат чекори според ритамот. Се демонстрира танцот со музика. • https://youtu.be/Vw8E1mCg1WQ